

Abnormaal gedrag in 16 primatensoorten in Apenheul

Introductie

Dierwelzijn is een zeer belangrijk onderdeel binnen het beleid van Apenheul. Abnormaal gedrag kan een indicatie zijn van aantasting van het dierwelzijn. Apenheul wil weten in hoeverre dit gedrag bij 16 verschillende primaten soorten voorkomt. Abnormaal gedrag wordt gedefinieerd als 'gedrag wat verschilt van gedrag in het wild, in soort of mate' (Erwin & Deni, 1979 in ¹). Het kan verschillende oorzaken hebben, waaronder een gebrek aan complexiteit van het verblijf ² en het met de hand opvoeden van dieren ³.

In de zomer hebben de primaten beschikking tot grote, natuurlijke buitenverblijven en in de winter worden ze in binnenverblijven ondergebracht. De binnenverblijven zijn kleiner en minder complex vergeleken met de buitenverblijven. Omdat de primaten in de winter beperkter zijn in het vertonen van natuurlijk gedrag, wordt onderzocht of de dieren in de winter abnormaal gedrag vertonen. Door abnormaal gedrag in meerdere soorten te vergelijken, wordt gekeken waar eventuele verklaringen zitten voor het gedrag. Ook wordt onderzocht of verzorgers abnormaal gedrag herkennen en dit wordt vergeleken met het door de onderzoekster geobserveerde gedrag.

Figuur 1: Kale bonobo moeder met kind: het gevolg van haren plukken.

Materiaal en methode

Observaties

Voor deze studie werden 16 primatensoorten in Apenheul geselecteerd op basis van groepsgrootte (≥ 4). Door middel van een vooraf opgesteld ethogram werd het voorkomen van abnormale gedragingen genoteerd voor de hele groep. Hierbij werd ook de sexe en leeftijdscategorie (volwassen/juveniel) genoteerd. De gedragingen werden verdeeld in drie categorieën (zie tabel 1). De observaties vonden plaats in februari en maart van 2018. Iedere groep werd drie maal 2,5 uur onafgebroken geobserveerd.

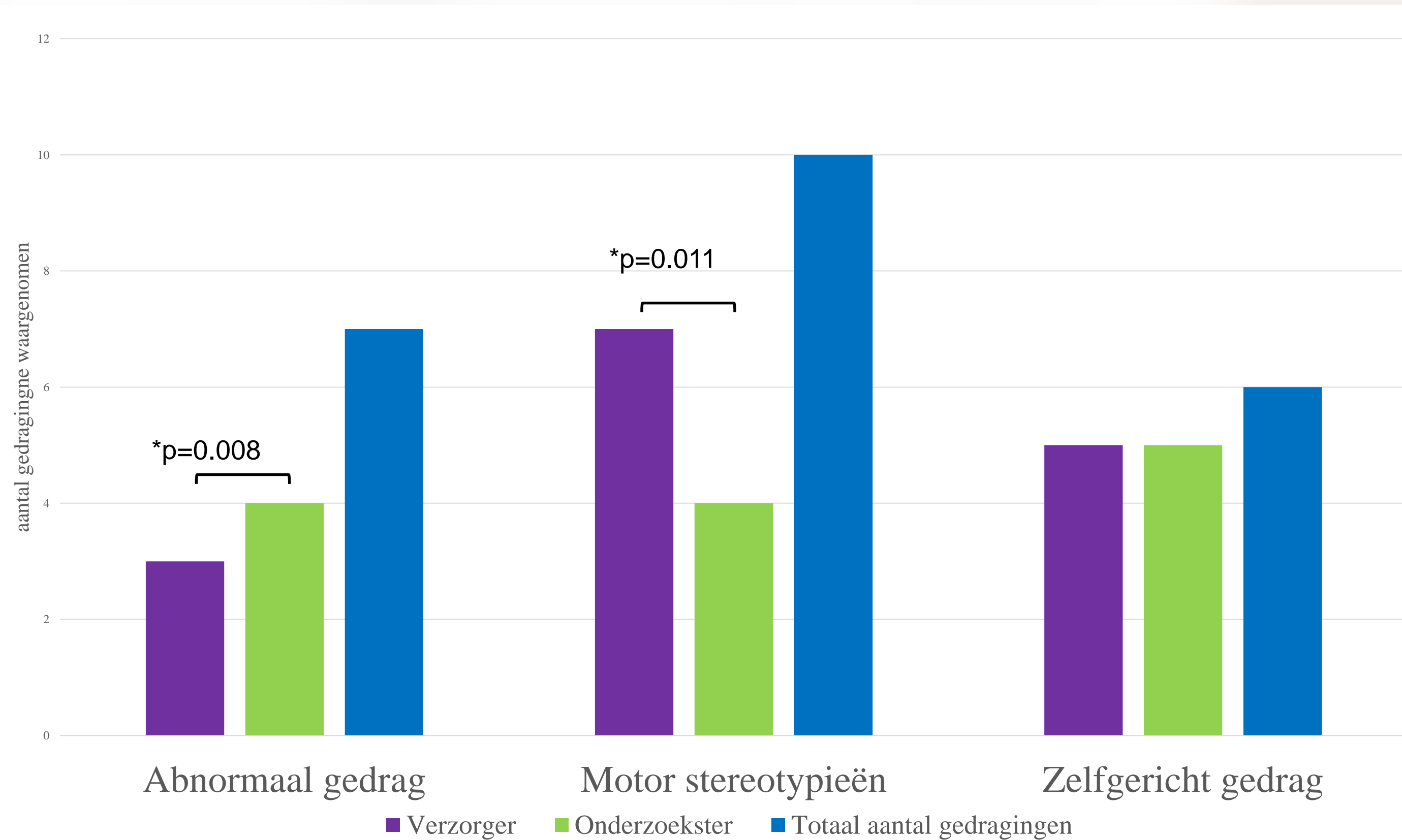
Vergelijken verzorgers

Voor iedere soort werden drie verzorgers gevraagd welke abnormale gedragingen zij hebben waargenomen in het afgelopen jaar. Deze vragenlijsten werden verzameld voorafgaand aan het observeren, om zo verzorgers niet te beïnvloeden in hun antwoorden.

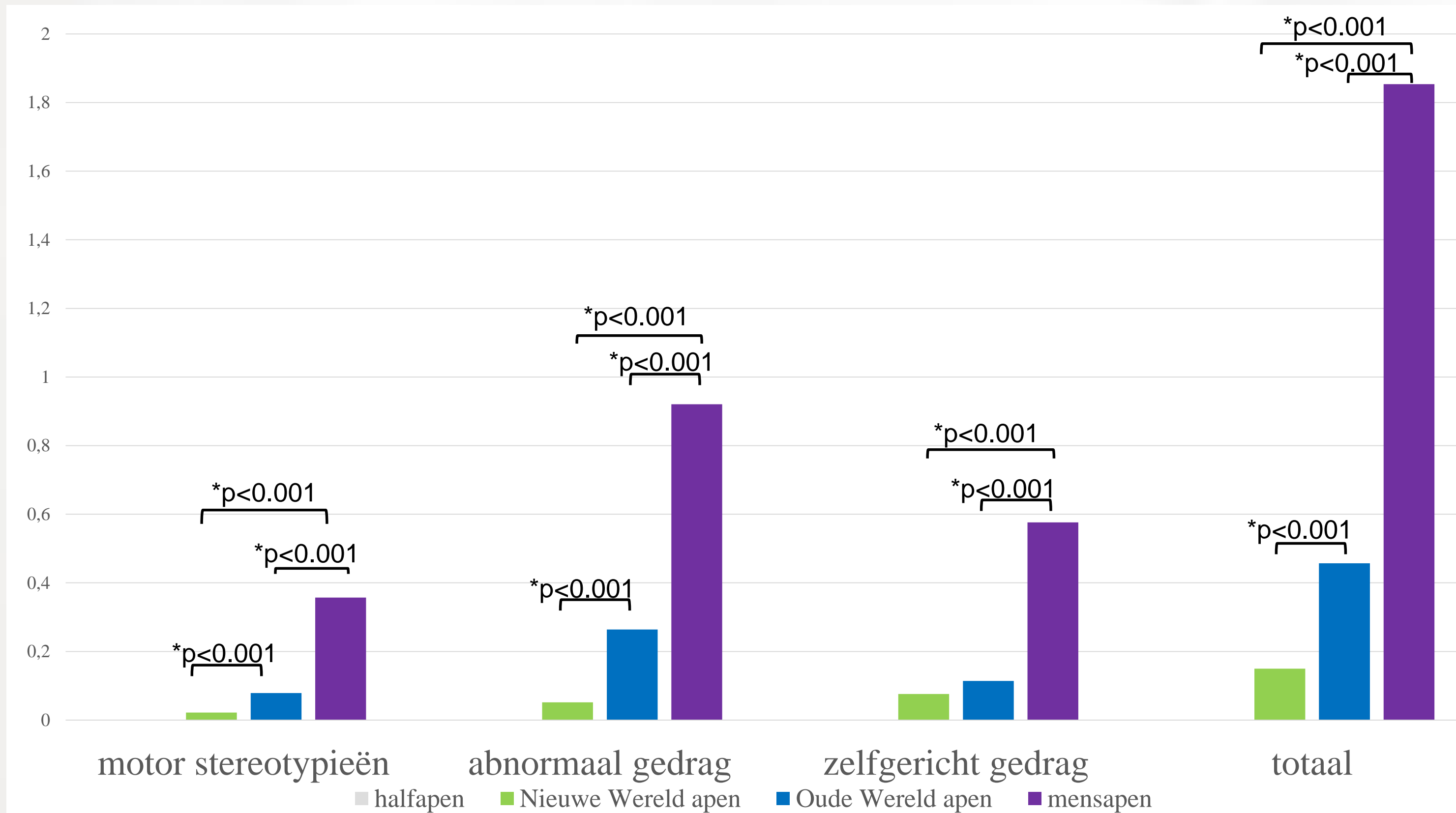
Tabel 1: Ethogram

Gedrag	Categorie
Autoerotic stimulation	zelfgericht gedrag
Regurgitation and reingestion	abnormaal gedrag
Abnormal mouth movements	abnormaal gedrag
Pluck hair others	zelfgericht gedrag
Pluck own hair	abnormaal gedrag
Eat hair	abnormaal gedrag
Shake head	motor stereotypie
Coprophagy	abnormaal gedrag
Stereotypical selfgrooming	zelfgericht gedrag
Clutch head	zelfgericht gedrag
Twitch	motor stereotypie
Drink urine	abnormaal gedrag
Twist head	motor stereotypie
Pacing	motor stereotypie

Resultaten

Figuur 2: Het aantal abnormale gedragingen waargenomen per categorie voor de verzorgers en de onderzoekster en het totale aantal gedragingen. Waarnemingen van de verzorgers en onderzoekster verschillen voor het abnormale gedrag en de motor stereotypieën ($p < 0,005$).

Figuur 3: Alle aanwezige abnormale gedragingen zijn significant verschillend tussen de groepen ($p < 0,005$).

Conclusie

Het verschil in waarnemingen tussen de verzorgers en de onderzoekster kan te maken hebben met het tijdstip waarop wordt gekeken; verzorgers zijn vooral aanwezig tijdens voedertijd en tijd van binnenhalen, tijdstippen die door de onderzoekster minder/niet zijn geobserveerd. Ook kan het zijn dat verzorgers een andere definitie van abnormaal gedrag hebben dan de onderzoekster. Dit wordt nog onderzocht. Tussen de soorten is het opvallend dat de halfapen geen abnormaal gedrag vertonen, maar van deze groep is slechts één soort geobserveerd. Verder is het interessant dat Oude Wereld apen geen motor stereotypieën vertonen. Veruit het meeste abnormale gedrag wordt gezien bij de mensapen. Er wordt nog getest of er oorzaken voor de verschillen zijn aan te duiden, zoals hersenvolume, de afstand die de dieren dagelijks in het wild afleggen of de oppervlakte verblijf per dier.

Literatuur

- Lutz, C. K. (2018). A cross-species comparison of abnormal behavior in three species of singly-housed old world monkeys. *Applied Animal Behaviour Science*, 199(March), 52–58.
- Mallapur, A. (2005). Managing primates in zoos: Lessons from animal behaviour. *Current Science*, 89(7), 1214–1219.
- Costa, P., Macchi, E., Tomassone, L., Ricceri, F., Bollo, E., Scaglione, F. E., ... Schiavone, A. (2016). Feather picking in pet parrots: Sensitive species, risk factor and ethological evidence. *Italian Journal of Animal Science*, 15(3), 473–480.

Utrecht University

Anne Maijer
Utrecht University
a.maijer@students.uu.nl

